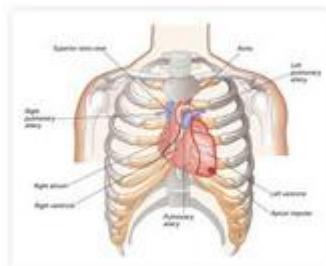
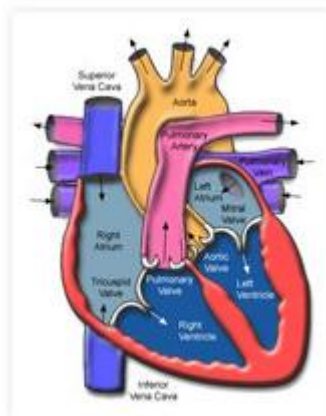

Pomen zgodnjega oživljanja

Anatomski položaj srca

Notranjost srca - mišične črpalke

Oživljanje z avtomatskim električnim defibrilatorjem

Avtomatski električni defibrilator

Srce je v svoji osnovni dejavnosti mišična črpalka, ki po telesu poganja življenjsko tekočino – kri. Ta organom prinaša zanje pomembna hranila, na primer sladkor in kisik, ki sta neobhodno potrebna za njihovo nemoteno delovanje.

Kisik dobivamo v telo z dihanjem; v zunanjem atmosferskem zraku ga je 21%, večino atmosferskega zraka pa zavzema dušik. Zrak zajamemo v pljuča, v pljučih pa se preko drobnih žilic izvrši izmenjava plinov; kisik se prenese v krvni obtok, v obratni smeri pa poteka prehod odpadnega ogljikovega dioksida, ki nastane med presnovo in ga preko pljuč izdihamo. V izdihanem zraku lahko poleg ogljikovega dioksida izmerimo kar 16% kisika.

Nekatera bolezenska stanja in poškodbe velikokrat ogrožajo človeško življenje, saj lahko privedejo do zastoja dihanja in delovanja srca. Velika večina organov v človeškem telesu nastalo motnjo v prekrvitvi in prehrani lahko, do določene mere in za relativno dolg čas, brez večjih posledic prenese. Tega pa žal ne moremo trditi za naše možgane. Ker vršijo zelo pomembne funkcije, kot so uravnavanje dihanja, prebave, gibanja, mišljenja, govora,

pisanja, zahtevnih ročnih opravil, ... Prehranjujejo se skoraj izključno samo s sladkorjem (glukozo), ki jo lahko presnovijo le ob prisotnosti kisika. Pomanjkanje kisika ob zmanjšani prekrvitvi ali zmanjšanem dotoku kisika lahko možgani brez večjih posledic tolerirajo v povprečju le približno 4 minute. Po tem času pa na njih lahko pride do nepopravljivih posledic in motenj v njihovem delovanju.

Iz povedanega lahko vsak zaključi, kako bistvenega pomena je ohranjanje zadostnega predihavanja pljuč in prekrvitve možganov s spodbujanjem delovanja srčne mišice pri človeku, ki tega, zaradi trenutnega stanja, ki ga je pripeljalo v zastoj dihanja in bitja srca, sam ne zmore. Pri človeku, ki je doživel srčni zastoj, je zato nujno potrebno takoj začeti s temeljnimi postopki oživljanja, če želimo ohraniti njegovo življenje oziroma kvaliteto življenja, ki jo je imel do sedaj.

Še vedno obstaja veliko ljudi, ki iz takšnih ali drugačnih razlogov ne upajo ali nočejo takemu človeku pomagati: bojijo se, da bodo ravnali napačno, bojijo se, da jih bodo drugi očitvidci ocenjevali in kritizirali ob tem, ko bodo »nestrokovno« ravnali, strah jih je morebitne okužbe ob stiku z neznanim nezavestnim človekom, nenazadnje se morda bojijo smrti in morebitnega bližnjega srečanja z njo.

Prav je, da bi se ljudje otresli vseh tabujev v zvezi s tem in se zavedli, da je nudenje prve pomoči, sploh če ta neposredno rešuje življenje ali njegovo kvaliteto, nekaj najlepšega, kar človek lahko podari sočloveku.

Odzivni čas reševalnih ekip, to je čas, ki poteče od prvega klica na številko 112 pa do prihoda reševalcev na kraj nesrečnega dogodka, je v Sloveniji v povprečju dobrih 10 minut. To je kar 6 minut več od tistega časa, ko so možgani morda že utrpeli nepovratne poškodbe in bo pomoč reševalcev morda že nepotrebna ali pa bo oživljeni človek preživel s hudo možgansko poškodbo. Nujno je torej s temeljnimi postopki oživljanja (TPO) pričeti čim prej.

Da pa bi znali ob tem pravilno ravnati, je znanje o oživljanju treba redno osveževati. Tudi zdravstveni delavci, ki se s tem problemom ne srečujejo redno vsakodnevno, obnavljajo znanje TPO. Za laike, ki se s problemi zdravja, bolezni, življenja in smrti srečujejo še redkeje, pa je obnavljanje znanja še toliko pomembnejše, saj so prav oni tisti, ki so običajno prvi na kraju usodnega dogodka.

Zdravniki vsakih nekaj let spremenijo smernice, po katerih naj bi se ravnali ob prvi pomoči pri srčnem zastoj in zastoj dihanja. Spremembe, ki jih uvedejo, so namenjene predvsem temu, da bi si laiki lažje zapomnili potrebno zaporedje postopkov oživljanja, poleg tega pa uvedene spremembe običajno prinašajo način oživljanja, ki nudi večje preživetje oživljenih ljudi. Smernice so bile nazadnje spremenjene v novembru 2005, zato so postopki, ki ste se jih priučili pred tem časom, do neke mere že zastareli.

Pomemben prispevek k boljšemu preživetju bolnikov s srčnim zastojem prinaša tudi uvedba avtomatskih in polavtomatskih električnih defibrilatorjev na javnih mestih, na katerih se pričakuje, da se bo zgodil vsaj en zastoj srca v obdobju dveh let. V Sloveniji so nameščeni na primer v Cankarjevem domu, Kliničnem centru, na Medicinski fakulteti,... in v oddaljenih zdravstvenih domovih. Defibrilacija v obdobju 3-5 minut po zastoj srca nudi kar 50-75 odstotno dolgoročno preživetje.

Avtomatski električni defibrilator je naprava, ki jo zmore uporabljati tudi laik, saj mora te le

pritrlditi elektrode na nezavestnega s srnim zastojem, naprava pa se sama odloči, ali bo bolniku dovedla električni šok. Polavtomatski električni defibrilator lahko uporabljajo le izučeni laiki (predvsem gasilci, policisti, varnostniki, reševalci in nekateri laiki); naprava analizira srni ritem bolnika, reševalec pa mora sam izvršiti električni šok, pri čemer ga naprava z glasovnim poveljem vodi pri delu.

Kljub uporabi avtomatskega električnega defibrilatorja pa je neobhodno potrebno zagotavljati krčenje srne mišice, ki ga dosežemo s pravilno zunanjo masažo srca, in pa umetno dihanje. Ob stiku z neznanim nezavestnim človekom je prav gotovo vsakemu, ki nudi prvo pomoč, na nek način težko, saj ne ve, če nezavestni ne prenaša kakšne nalezljive bolezni dihal (kot je na primer tuberkuloza) in bi se ob umetnem dihanju z usti na usta od nezavestnega lahko okužil. Zato si je priporočljivo priskrbeti priročno masko, ki jo namestimo na usta in nos nezavestnega in preko nje vpihavamo svoj izdihani zrak, ki še vedno vsebuje toliko kisika, kot ga je v treh četrtinah zraka, ki ga vdihavamo (16%). Maska ima filter, ki omogoča, da tisti, ki nudi umetno dihanje, ne pride v stik z izdihanim zrakom nezavestnega. Kupimo jo lahko v vsaki lekarni.

Če pa navkljub maski umetnega dihanja ne želimo izvajati, je kljub temu priporočljivo izvajati vsaj zunanjo masažo srca. Tudi le zunanja masaža srca dokazano rešuje življenje.